

Vojna.

JUNAKOV GROB.

FRANC ŠETINA.

Dne 16. t. m. je umrl na svojem službenem mestu tovariš Franc Šetina, nadučitelj v Črnomlju v Beli Krajini, zastopnik učiteljstva v okrajnem šolskem svetu, mestni odbornik, revizor Posojilnice, predsednik Kmetijske družbe za Črnomeljski okraj, imetnik zlatega križca za zasluge... Dolga vrsta naslovov, pa ne vemo, če smo našli vse! Ti so nam pa v dokaz, koliko simpatij in zaupanja je užival tovariš Šetina v javnosti in med svojimi stanovskimi tovariši. — Dosegel je starost 63 let, služboval je pa 42 let: sama leta naporov in bojev, a tudi uspehov!

Smrt je iztrgala s tovarišem Šetino markantno osebnost iz belokranjske javnosti in iz vrst naprednega slovenskega učiteljstva. Vedno zvest svojim stanovskim dolžnostim, se je tudi izven šole vsekdar in povsod kazal pravega učitelja svojega ljudstva. Temu je služil z vso dušo. Na javnih prireditvah je nastopal kot organizator in navdušujoč govornik. Napravil je nešteto prošelj in potov, da je dosegel kako dobroto za svoje rojake. Mesto Črnomelj in njega okolica bi vedela o tem največ povedati: za napredek in prosperiteto obeh se je Šetina zavzemal naravnost z železno energijo in dosegel obilo odličnih uspehov.

Bil je neomajno naprednega mišljenja, in ni bilo sredstva, ki bi ga premaknilo s temelja načel, dozorelih v njem. Prežet prave kolegialnosti in belokranjske gostoljubnosti, je služil svojemu učiteljstvu kot zgled značajnega moža. Dolgo let je stal na čelu Belokranjskemu učiteljskemu društvu, ki ga je vodil vedno k živahnemu delovanju in ki je do današnjih dni po značaju in vsebini ostalo — belo, kakor ga karakterizuje njega naslov. Dolgo let je zagovarjal učiteljstvo za moško odločnostjo v okrajnem šolskem svetu. Na zborovanjih naše Zaveze je bil Šetina redno točen in vester delegat, ki je posegal v debate in dvigal s svojim gorkim temperamentom razpoloženje in agilnost. Nikoli ga nismo videli brez običajnega nahrbtnika, koder je imel shranjene pridelke svoje kleti in kuhinje — dobrim tovarišem in prijateljem v telesno tešilo. Ljubljana, Celje, Maribor, Gorica, Trst, Pulj, Novo mesto, Sostanj, Opatija, Kranj, Radovljica, Bled... o, koliko veličastnih zborov, koliko mogočnih spominov! V sredi njih naš Šetina s tistim dobrim licem, s tistim zlatim srcem, s tistim ponosnim značajem!...

Bežala so leta, a Šetina je ostal mlad, idealen, navdušen v svojem srcu — kakor je bil v tistih mladeniških dneh, ko je pisal še pesmi... Rojen Dolenjec, je vzljubil prelepo Belo Krajino, ki je poznal vse njene čarobne lepote in posebnosti, njegova prebivalstva lice in dušo tja od Vinice do Vinomera, od Gorjancev do Lahine. Vsevprijet je šla ljubezen njegovega srca do te zemlje in tega ljudstva! Hotel je zagovarjati njegove koristi tudi v deželni zboru — a zmagale so tuje, jačje sile...

Njegovo srce je gorelo v trdni veri, da vzide iz te strahovite vojne slovenskemu narodu lepša bodočnost. In sam je hotel biti udeležen ob vstvarjanju te bodočnosti. Zato se je kot šestdesetleten mož prijavil k prostovoljnemu strelcu in

je vztrajal v vojaški službi, dokler ga niso zapustile moči. Duševne sile so po svoji odpornosti in upornosti preživele energijo njegovega telesa.

A sedaj ni našega dragega Šetine več! Ne bo se veselil bodočnosti naroda in stanu, ki je njima v službi in požrtvovalno vdan živel do poslednjega diha!

Bodi ti, zvesti, ljubi tovariš in prijatelj, nemilni spomin, večni luči enak, jasno plamenec v duši belokranjskega naroda!

VSI ZDRAVNIKI ZA VOJNO SLUŽBO.

»Streffleurs Militärblatt« poroča, da je vojno ministrstvo izdalo odlok, v katerem navaja, da dolga doba vojne zahteva tudi v zdravstvenem oziru največjih naporov. Zato se morajo vse razpoložljive sile pozvati v vojno službo. To velja v prvi vrsti za zdravnike. Potrebno je tedaj, da se uporabi za vojno službo vse sposobne zdravnike na fronti, v zaledju pa le tiste zdravnike, ki so nesposobni za službo na bojišču.

PROTI DENUNCIANTSTVU.

»Dziennik Poznanski« poroča: Začetkom vojne je bilo v vzhodni Prusiji aretiranih več poljskih duhovnikov, a bili so že v najkrajšem času izpuščeni iz zaporov, ker se je izkazala njihova popolna nedolžnost. Pristojni škof je vprašal za vzroke, iz katerih so bili dotični duhovniki aretirani, in je zdaj dobil od zapovedujočih generalov II. XVII. in X. kora odgovor, da preiskava proti dotičnim duhovnikom ni imela prav nikakega uspeha. Dotični generali so duhovnikom izrekli svoje obžalovanje, da so bili aretirani, in izrečno izjavili, da so se aretacije zgodile na podlagi brezvestnih denunciacij. Obenem so podrejena poveljstva dobila ukaz, postopati proti takim denunciantom z največjo strogostjo.

ZA POLJSKO VSEUČILIŠČE V KIJEVU.

Z Dunaja poročajo: Nemškim oblastem v Vilni so izročili spomenico za upostavitve poljske univerze v Vilni. Bivše slovito poljsko vseučilišče v Vilni so bili Rusi zatrli; sedaj, ko je že prejelo glavno mesto Poljske svojo univerzo iz nemških rok, naj pride Vilna na vrsto. Financionalno stran vprašanja je prevzela mestna uprava.

ČEŠKE STRANKE.

O ustanovitvi nove češke narodne stranke pravi glasilo čeških socialnih demokratov »Pravo Lidu«, da je s tem nastopila velika enotnost in lažja in naravna orientacija v čeških političnih razmerah. Odslej zanaprej obstoji češka politična javnost v treh glavnih taborih: narodna stranka, socialisti in agrarci. Ostaneta še katoliško narodna stranka in konservativno veleposestvo, ki bi se lahko brez posebnih težav združili v eno stranko. — Nova narodna stranka se pogaja tudi s sorodnimi strankami na Moravskem in v Šleziji. — In mi Slovenci?...

ŠOLSTVO V BELGRADU.

V Belgradu so otvorili doslej dve ljudski šoli. Vanje se je vpisalo 4000 otrok. Pouk na novo tvorjenih belgrajskih šolah so prevzeli hrvatski učitelji, ki so bili v to svrhu oproščeni vojaške službe.

NEMŠKI »NATIONALVERBAND«.

Nemški »Nationalverband« pridno zboruje. O novem nemškem programu, ki

ga je postavil, govorimo tudi na drugem mestu. V programu se nahaja tudi zahteva po razširjenju deželne avtonomije. Ta zahteva je zbudila tudi v nemški javnosti ostro kritiko in hud odpor. Sedaj se je vršila v »Nationalverbandu« o tem predmetu nova debata. »Nationalverband« razglasa, da je javnost njegovo zahtevo po razširjenju deželne avtonomije napačno razumela: Nemci da seveda ne zahtevajo razširjenja deželne avtonomije v deželah s slovansko večino, temveč v teh deželah bo treba poskrbeti za izdatno varstvo nemških interesov s pomočjo narodnostnih okrožij... O ostalih točkah svojega programa pravi »Nationalverband«, da jih z ozirom na cenzuro ne more dovolj jasno objaviti!

50—55LETNE ČRNOVOJNKE PRITEGNEJO K POLJSKIM DELOM.

Štajerski listi poročajo: Osrednji urad za pospeševanje dela na Češkem je pred kratkim izdal razglas, iz katerega je razvidno, da se bo za nemški del Češke za pomladna dela dobilo dovolj delavskih sil, in sicer iz srbskih in ruskih ujetniških taborišč. Po zanesljivih poročilih pa je število vojnih ujetnikov, ki so odločeni za poljska dela, jako omejeno, ker so vsa taborišča velik del vojnih ujetnikov oddala ogrskim kmetovalcem, Nemčiji in alpskim deželam, predvsem pa tudi vojaškemu in železniškemu erarju za potrebna dela. Danes je v taboriščih komaj ena desetina vseh ujetnikov, drugi so vsi na delu. Za obdelovanje polja in spravlanje žetve pripravljajo državni osrednji uradi širše odredbe. V slučaju potrebe se bodo za ta dela pritegnili na podlagi posebne cesarske odredbe tudi 50—55letni črnovojniki. Ta namera odgovarja namenu zakonodaje, ki določa, da se črnovojniška dolžnost teh letnikov omeji na vojne dajatve v zaledju, ki se bodo izvrševale začasno samo po šest tednov. Samo ob sebi umevno se bo lahko tudi druge delavce in moštvo strokovnih oddelkov, ki so zaznamovani v seznamih za vojne dajatve, pritegnilo za poljska dela. K temu poročilu je pripomniti, da 50—55letni možje niso črnovojniški obvezanci, temveč le obvezanci po zakonu o vojnih dajatvah.

PROFESOR MASARYK IN BRIAND.

»Grazer Tagblatt« poroča po »Corriere della Sera«: Ubežni profesor Masaryk je imel v Parizu daljšo konferenco z ministrskim predsednikom Briandom, ki mu je izkušal razjasniti, da je treba poraziti Avstrijo, ako hoče uničiti Nemčijo, ter nato reorganizirati dunajsko monarhijo pod francoskim protektoratom.

FRANCOSKI UČITELJI V VOJNI.

Izmed francoskih učiteljev jih je bilo mobiliziranih okroglo 30.000. 2000 jih je padlo, 6000 jih je ranjenih in kakih 6000 ujetih.

KOLKOVANJE PROŠENJ ZA OPROSTITVEV OD VOJAŠKE ALI ČRNOVOJNŠKE SLUŽBE.

C. kr. finančno ministrstvo je odredilo, da morajo biti prošnje za oprostitvev od vojaške in črnovojniške službe kolkovane z 1 K na vsako polo, priloge pa s 30 vin. Nekolkovane prošnje se ne rešujejo ali pa kratkim potom vračajo strankam.

POZOR NA RAZGLEDNICE!

Razširjenje razglednic in takozvanih umetniških kart s samoruskim napisom se v zmislu § 7. lit. a, zakona z dne 5. maja 1865, drž. zak. št. 66, oziroma na podlagi celokupnega ministrstva navedbe z dne 25. julija 1914, drž. zak. št. 158, ustavlja. Prestopki te odredbe se bodo kaznovali z globo do 2000 kron, oziroma do šestih mesecev zaporov.

ODDAJAJTE ODPRTA PISMA.

Tržaško c. kr. pošto ravnateljstvo nam piše: Vkljub ponovnim razglasom se vendar še oddaja mnogo zasebnih pism zaprtih na pošto. Zato se vnovič javnost opozarja, da se morajo v tuuradnem okolišju pisma predajati odprta ter z natančno navedbo odposilatelja, ker obstoja sicer nevarnost, da jih cenzurni urad smatra in obravnava kakor cenzurnim predpisom nasprotujoča in najmanj, kar utegne zaprta oddaja provzročiti, je z ozirom na otežkočenje cenzure občutna zamuda v odpravi.

DELO SLOVENSKEGA UČITELJSTVA ZA »RDEČI KRIŽ« IN DRUGE VOJNO POMOŽNE SVRHE.

Štirirazredna ljudska šola pri Sv. Lenartu nad Veliko Nedeljo 89 K 52 vin.; šolsko vodstvo na Colu nad Vipavo nabralo v mesecu prosincu 7 K 50 vin.; Fr. Pogačnik, učitelj iz Loke pri Žusnu 10 K namesto venca na krsto tovarišu in prijatelju nadučitelju Matiji Šumru v Št. Vidu pri Grobelnem (daroval Pogačnik in Bevc); učenci slovenske ljudske šole na Vrdeli 10 K 30 vin.; učiteljstvo dekliške šole v Kamniku 10 K; uprizaritev igre tovariša Leva Pibrovca »Vrnitev« na Jese-nicah 120 K; učno osobje slovenske ljudske šole na Vrdeli 22 K; učenci in učenke slovenske ljudske šole v Rojani 9 K; skupaj 278 K 32 vin.

V zadnji števec izkazanih 39.962 K 97 v.
Danes izkazanih 278 K 32 v.

Doslej nabranih 40.241 K 29 v.

Prosimo nadaljnjih obvestil, oziroma izpopolnil dosedanjih izkazov!

takega nezavedneža, tak postane in ostane moralna propalica, ki se nam ga je vedno ogibati. Kdor ljubi svoj dom v ožjem smislu, ga bo ljubil tudi v širšem. Vsak razumen človek mora izprevideti, da je telo brez glave mrtvo; pri vsakem se tako majhnemu gospodarstvu mora biti glava, t. j. gospodar-poglavar, katerega ukazom se morajo uklanjati vsi, drugače gre vse gospodarstvo rakovo pot — na nič. Ako je poglavarja že majhnemu gospodarstvu neobhodno treba, koliko pomembnejše je šele stališče tako velikega gospodarstva, kakor je država! Da je šola to velevažno stališče najvišjega državnega poglavarja dobro spoznala, svedočijo najbolj razmere sedanje svetovne vojne. Kdor se je le količkar bavil s politiko — do česar ima vsak državljani pravico — ve dobro, kakšni strankarski prepiri so bili ne samo med posameznimi strankami, nego med celimi narodi vse države. Da je stvarna tekma, zasledujoča realiziranje ali uresničenje najvišjega smotra v dobrobit človeštva potrebna in koristna, uvidi vsak trezno misleč človek, kakor je osebnostni prepri razdirajoč in kvarljiv, razvidno je

vendar, kako hipoma so prenehali vsi ti prepiri, ko je naš sivolasi vladar poklical svoje podložnike v boj za čast in obrambo premile domovine! — Ni duha, ni sluha o poprej se pikro vršehi preprih, na vseh širnih bojiščih vlada složna tekma hrabrosti za obrambo domovine in zmago nad številnimi sovražniki. Iskrena ljubezen do preljubega vladarja je združila vse stranke, vse narodnosti v eno samo skupino po geslu presvetlega cesarja: Viribus unitis! Da zasluži naš preblagi vladar popolno vdanost in iskreno ljubezen svojih podložnikov, razume vsakdo, kdor se je le količkar brigal za njegovo življenje, muke in trpljenje ter vsestransko ljubavno delovanje proti svojim podložnikom. Vedno se je smatral sam prvim služabnikom države; točnost, vestnost, natančno izpolnjevanje visokih in velevažnih vladarskih dolžnosti, vedna skrb, neprecljiva darežljivost in ljubezen proti svojim podložnikom, združene z občudovanja vredno potrpežljivostjo in samozatajevanjem, vedno le misleč in delujoč za obstanek, napredek in dobrobit vseh državljanov brez razlike vere in narodnosti —

to so lastnosti, ki so vedno dičile in še dičijo v Njegovi visoki starosti osebo našega presvetlega cesarja. Vse te vzvišene čednosti premilega vladarja so znane tudi ljudskošolskemu učiteljstvu, ki je vedno in pri vsaki nujajoči se priložnosti temeljito poudarjalo v šoli in vcepljalo nedolžni mladini neomajno vdanost in iskreno ljubezen do preljubega vladarja, katera vdanost in ljubezen sta se v pre mnogih dogodkih cesarjevega življenja sijajno dokazali. Med mnogimi drugimi naj omenim sledeči slučaj: Pred več leti je obiskal naš presvetli cesar tudi zlato Prago. V navzočnosti nepregledne množice domačega in tujega ljudstva je hodil presvetli cesar brez vsakega varnostnega spremstva okolo pol ure med samo šolsko mladino, čemur sta se neki ruski in pruski princ čudila, rekša, da kaj takega je mogoče edino-le v Avstriji; resnično je tudi, kar je bilo opetovano javljeno, da sme avstrijski cesar brez vse skrbi položiti glavo vsakemu pravemu Avstrijcu v naročje, kjer lahko mirno zaspi. Noben pameten človek ne more reči, da bi takih razmer iskrenega patriotizma ne bila vedno po-

speševala vzgoja iskrene ljubezni do domovine ter vdanosti in pravega spoštovanja do presvetlega vladarja in vse vladarske rodovine tudi ljudska šola, ki ima že sploh po zakonih in svojem značaju polagati temelj vsemu, bodisi realnim, bodisi moralnim težnjam in potrebam. Gotovo vrši še to vzvišeno nalogo vedno in jo bo vršila naprej do vsi hčene popolnosti. Učitelj-vzgojitelj mladine, ki ima srce za napredek svojega naroda in vse države na pravem mestu, bo pri vsaki priložnosti razmotrival jedrnatost z gojenci vsako primerno, domoljubno pesem ter druge patriotično čuvstvo povzdigujoče berilne sestavke, posebno še in najnatančneje pa besedilo navduševalne Cesarske pesmi. Vcepljal je in bo v občutljiva mladinska srca vzvišene ideje te lepe pesmi ter vedno nasvetoval, kako se imajo te ideje tudi realizirati. Prepričan sem, da se bo vsak zaveden učitelj-vzgojitelj vedno trudil, da se bodo vsekdar z navdušenjem in vso požrtvovalnostjo izpolnjevale besede Cesarske pesmi, ki velé: »Vse za dom in za cesarja, za cesarja blago, kri!«